

YÜKSEK FEN KURULU BAŞKANLIĞINA YAPILACAK “GÖRÜŞ” VEYA “KARAR” BAŞVURULARI İLE İLGİLİ İDARELERCE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

Başkanlığımızca, 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin “*Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı*” başlıklı 112 nci maddesinde; 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na göre ihale edilerek sözleşmeye bağlanan yapım ve yapımla ilgili danışmanlık hizmet işlerinin yürütülmesi sırasında; idarelerde oluşan tereddütleri gidermeye yönelik olarak “*Görüş*”, sözleşme tarafları arasında ortaya çıkan anlaşmazlıkların çözümüne yönelik olarak ise “*Karar*” verme görevi tanımlanmıştır.

İdarelerce ihale edilerek sözleşmeye bağlanan yapım ve yapımla ilgili danışmanlık hizmet işlerinin, uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasının ve ihale konusu iş ve hizmetlerin zamanında ülke ekonomisine kazandırılması için yapım ve yapımla ilgili danışmanlık hizmet sözleşmelerinin sorunsuz yürütülüp sonuçlandırılması gerektiği, bunun için de; sözleşme öncesi ihale sürecinde, idarelerce hazırlanacak ihale dokümanının mevzuatına uygun olarak hazırlanması ile sözleşme sonrası, sözleşme ve eki Yapım İşleri Genel Şartnamesi (YİGŞ) hükümlerine göre işlerin yürütülmesinin, kaynakların verimli kullanılmasının en geniş şekilde sağlanması adına, büyük önem arz ettiği,

Bunu teminen, yapım ve yapımla ilgili danışmanlık hizmet işlerine ait sözleşmelerin uygulamalarında birliktelik sağlamak, uyuşmazlıkları asgari düzeye indirmek, işlerin plânlanan sürede problemsiz olarak ekonomiye kazandırılmasını temin etmek ve gereksiz zaman kayıplarını önlemek amacıyla; bu güne kadar Bakanlığımız birimleri, kamu kurum ve kuruluşları ile yapım sektörünün diğer paydaşları tarafından Başkanlığımıza (Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı) intikal ettirilen tereddüt konularına ve sözleşme tarafları arasında ortaya çıkan anlaşmazlık konularına dair başvurular göz önünde tutularak, aşağıdaki hususların ana başlıklar halinde açıklanmasının idareler açısından faydalı olacağı,

Değerlendirilmektedir.

A-Sözleşme öncesi süreçle ilgili olarak;

Sözleşmelerin yürütülmesi sırasında ortaya çıkan anlaşmazlıkların bir bölümünün, sözleşme öncesi ihaleye hazırlık sürecindeki iş ve işlemler ile ihale dokümanının mevzuata uygun, eksiksiz bir şekilde yürütülmemesinden/hazırlanmamasından kaynaklandığı anlaşılmış olup, bu süreçle yani ihale dokümanı hazırlanması süreci ile ilgili olarak, aşağıdaki hususların belirtilmesinde fayda mütalaa edilmektedir:

1- Bina işlerinde arsa temin edilmeden, mülkiyet, kamulaştırma ve gerekli hallerde imar işlemleri (özellikle yapı ruhsatına dair işlemler) tamamlanmadan ve doğal afetlere bağlı olarak (Acilen ihale edilecek işler hariç) mevzuatı gereği Çevresel Etki Değerlendirme Raporu (ÇED) gerekli olan işlerde, “*ÇED olumlu/ÇED gerekli değildir*” belgesi alınmadan ihaleye çıkılmaması gerektiği, uygulama projesi üzerinden ihale edilen, dolayısıyla anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanacak yapım işlerine ait; arazi ve zemin etütlerinin, ihale öncesi ve mevzuatına uygun bir şekilde eksiksiz olarak yapılması, uygulama projelerinin bu zemin etüt raporlarına dayalı olarak gerçek durumu yansıtacak şekilde hazırlanması ve ihale kapsamında yapılacak kazı imalatına dair bilgileri içeren belgelerin (Zemin etüt raporu,

geoteknik rapor vb.) ihale dokümanına eklenmesi gerektiği, ayrıca yapıların kazı derinliklerine bağlı olarak destekleme tedbirlerinin (Palplanj, fore kazık, diyafram duvar veya benzeri tedbirler) alınması zorunluluğunun ortaya çıkacağı hallerde, bu tedbirlere/imalatlara ilişkin uygulama projelerinin, mevzuatına uygun bir şekilde hazırlanarak, bunlara bağlı raporlar ile birlikte ihale dokümanına eklenmesi gerektiği,

2- Uygulama projesi bulunan yapım işlerinin, anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanacak şekilde ihale edilmesi gerektiği, bina işlerinin birim fiyat sözleşmeye bağlanacak şekilde ihale edilemeyeceği hususları kanun ile hüküm altına alındığından, bu hükme uygun hareket edilmesi gerektiği,

3- Yapım işlerinde, işin niteliğine göre; hangi işler için uygulama projesi ile hangi işler için ön veya kesin projeler ile ihaleye çıkılabileceği mevzuatında açıkça belirtildiğinden, ihale dokümanı içerisinde yer alacak; “*Ön proje*”, “*Kesin proje*” ve “*Uygulama projesi*” ile bunlara dayalı olarak hazırlanması gereken “*Mahal listeleri*”, “*Birim fiyat tarifleri*” ve “*Teknik şartnameler*”in mevzuatına veya mevzuatta yapılan tanım ve tarifine uygun, birbiri ile uyumlu hazırlanması gerektiği,

Bu bağlamda;

Uygulama projelerinin; proje düzenleme esasları çerçevesinde plan, kesit, görünüş, sistem ve nokta detayları ile mahal listesinin çelişki oluşturmayacak şekilde ve bütün proje disiplinlerinin birbirleri ile uyumlu olarak hazırlanması gerektiği,

3.1. Anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan yapım işlerinde;

3.1.1. İhaleye esas uygulama projelerinin, ihale kapsamında yaptırılması ön görülen imalatların tamamını kapsayacak şekilde, yapının her türlü ayrıntısını içerecek ve her imalatın ilgili olduğu işe ait proje bölümlerinde (Elektrik işlerinin elektrik tesisatı uygulama projelerinde, mekanik işlerin mekanik tesisat uygulama projelerinde gibi) ve özellikle her imalatın mümkün olduğunca ilgili mühendislik disiplininde hazırlanan projelerde gösterilmesi gerektiği, bununla birlikte, tüm projelerin birbiriyle uyumlu olması ve uygulama projesi dışında ön, kesin veya avan projeler ile ihaleye çıkılmaması gerektiği,

3.1.2. İsteklilerin tekliflerinin, ihale dokümanında yer alan uygulama projeleri ve bunlara ilişkin olarak hazırlanmış mahal listelerine dayalı olarak işin tamamının yapımı için verildiği, mevzuatında uygulama projesinin, “*Belli bir yapının onaylanmış kesin projesine göre yapının her türlü ayrıntısının belirtildiği proje*” olarak tanımlandığı,

3.1.3. Uygulama projesinin bu tanıma uygun olarak hazırlanmaması halinde tekliflerin ve ihalenin sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmesinin mümkün olmayacağı, böyle bir durumda sözleşmenin imzalanmasından sonra da sözleşme tarafları arasında anlaşmazlığa düşülmesi kaçınılmaz olacağından, bu sebeplerle oluşan anlaşmazlıkların, çoğu zaman 4734 sayılı Kanun’daki tanımına uygun hazırlanmamış uygulama projelerine dayalı olarak çözüme kavuşturulmasının mümkün olamayabileceği,

3.1.4. Uygulama projesinde yaptırılması öngörülen imalatların teklif bedelinin belirlenmesini sağlayacak şekilde, her türlü ayrıntısının (Ölçü, malzeme, yapım koşulları gibi) gösterildiği detaylarının da projede yer alması gerektiği,

3.1.5. Uygulama projesinden sonra öncelik sıralaması olan mahal listesinin, ihaleye esas uygulama projelerine dayalı olarak hazırlanması ve proje ile çelişkili olmaması gerektiği, uygulama projelerinde gösterilebilen imalatların mutlak suretle projelerde gösterilmesi, çizimlerin yetersiz kaldığı noktalarda açıklama metinlerine ve/veya imalat/malzeme/cihaz listesi gibi listelere yer verilmesi gerektiği, uygulama projelerinde gösterilemeyen imalatların mahal listesi ile gösterilebileceği/açıklanabileceği, bu sebeple uygulama projesi ile mahal listesi arasında bir çelişki olmaması gerektiği,

3.1.6. Uygulama projesinde yer alan, ancak ihale kapsamında yaptırılması öngörülmemiş işler var ise; herhangi bir tereddüde mahal vermeyecek şekilde bu işler (Özellikle tefriş işleri gibi) için uygulama projesinde “*ihale kapsamı dışındadır*” şeklinde şerh düşülmesi, bu hususun ihale dokümanı içinde yer alan uygulama projesinde kesinliğe kavuşturulması gerektiği, onarım ve güçlendirme işlerinde, son durumu gösterir rölöve, yıkım-söküm ve tadilat projelerinin ihale dokümanında yer alması, ihale kapsam sınırının projede gösterilmesi gerektiği,

3.1.7. İhale kapsamında mevcut yapıların yıkımı kararının alınması durumunda, yıkılması istenen binalar ile ilgili bilginin (Kullanım amacı, kat sayısı, toplam alanı, hangi yapıların yıkılacağı, taşıyıcı sistem bilgisi vb.) ilgili projelerde gösterilmesi, “*Binaların Yıkılması Hakkında Hazırlanan Yönetmelik*” doğrultusunda yıkım ve atık yönetim planının kim tarafından hazırlanacağını ihale dokümanında belirtilmesi gerektiği,

3.1.8. Teknik şartnamelerin, ihaleye esas uygulama projeleri ve bunlara dayalı mahal listesinde yer alan imalatlara ait teknik detayları açıklayıcı dokümanlar olduğu ve uygulama projelerindeki imalatların yapım şart ve detaylarını gösterir birer doküman oldukları göz önünde bulundurulduğunda; teknik şartnamelerde, yukarıda belirtilen bu hususlar dışında ve özellikle sözleşme bedeline dâhil veya hariç unsurlara/hususlara dair düzenlemelerin yapılmaması gerektiği,

3.1.9. Asansör, elektrik enerjisi beslemesi, doğalgaz hatları ve/veya altyapı imatlarına (Su, kanalizasyon vb.) ait projelerin “*Avan*” proje olarak değil, mevzuatında belirtilen “*Uygulama projesi*” olarak hazırlanması, projelerde mevcut altyapının deplase edilmesi gerekiyorsa, ihale kapsamında olup olmadığı ile elektrik enerjisi, su, kanalizasyon ve doğalgaz gibi alt yapı ile ilgili diğer kurumların izin vereceği bağlantı noktalarına yapılacak imatların, teklif verilecek şekilde bağlantı noktalarının (Güzergâh, kazı kesit ve detayları vb.) kesin şekilde belirlenmesi gerektiği,

3.2. Birim fiyat sözleşmeye bağlanan yapım işlerinde;

3.2.1. Yüklenicilerin tekliflerinin, sözleşme eki birim fiyat teklif cetvelinde yer alan her bir iş kaleminin “*Birim Fiyat Tarifleri*” başlıklı belgede yer alan ve o iş kalemine ait girdileri içeren tanım ve tarifine göre verildiği, müstakilen “*Birim Fiyat Tarifleri*” başlıklı bu belgenin mevzuatına uygun hazırlanıp ihale dokümanına eklenmesi, bu tanım ve tariflerin, başka herhangi bir belge başlığı altında derç edilmemesi (Teknik şartname vb.) gerektiği,

3.2.2. Bununla birlikte, bahse konu “*Birim Fiyat Tarifleri*”nin, her türlü şüpheden uzak, açık ve anlaşılabilir, iş kalemine ait tüm girdileri (Nakliye girdisi vb.) kapsayacak şekilde hazırlanması gerektiği, “*Birim Fiyat Tarifleri*” başlıklı belge içerisinde yer alan her bir iş kaleminin; iş kalemi numarası, kısa tanımı ve tarifinin hazırlanması gerektiği,

3.2.3. Ayrıca, iş kaleminin “Ölçü” ve “Birim”inin, tekniğe ve nihayetinde mevzuatına uygun olarak hazırlanması gerektiği, birim fiyat teklif cetveli ve birim fiyat tariflerinin, iş kalemi numarası/tanım/birim bakımından birbiri ile uyumlu hazırlanması gerektiği,

3.2.4. Birim fiyat tariflerinde, her istekli tarafından farklı anlaşılabilir, ucu açık ve farklı değerlendirmelere neden olabilecek tanımlamalara, koşullara binaen oluşacak durumlara yer verilmemesi gerektiği,

3.2.5. Birim fiyatlı işlerde iş kalemleri arasında paçal iş kalemlerine yer verilmiş ise bu iş kalemine ait tarifin hazırlanması, alt analizlerine ihale dokümanında yer verilmesi hususları mevzuatın emri olup, bu hususlara riayet edilmesi gerektiği,

3.2.6. Malzeme Ocağı gösterilen işlerde, ocak yeri, malzeme taşıma güzergâhı ve bu güzergâha dair mesafenin doğru bir şekilde ihale dokümanında gösterilmesi gerektiği,

3.3. Karma sözleşmeye bağlanan yapım işlerinde;

3.3.1. Yapım işlerinin özelliğine göre, işin bir kısmının uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak anahtar teslimi götürü bedel, diğer bir kısmının ise ön veya kesin projeler ve bunlara ilişkin mahal listeleri ve birim fiyat tariflerine dayalı olarak, birim fiyat teklifi alma yöntemleri birlikte uygulanmak suretiyle gerçekleştirilen ihaleler sonucunda düzenlenen karma sözleşmelerde; anahtar teslimi götürü bedel ve birim fiyat kısımlarında belirtilen hususlara ilave olarak, işin hangi kısımlarının anahtar teslimi götürü bedel, hangi kısımlarının birim fiyat sözleşmeye dâhil olduğunun, sözleşme ve sözleşme eki projeler ile sözleşme eki diğer ihale dokümanlarında, birbiri ile uyumlu olarak belirtilmesi gerektiği,

4- Yapım işleri ihalelerinin yılın ilk dokuz ayında sonuçlandırılması esas olmakla birlikte, zorunlu sebeplerle, işlerin yılın sonuna doğru ihale edilmesi sonrası, normal süreç veya itiraz süreçleri sebebi ile sözleşmelerin imzalanmasının gecikebilme ihtimaline binaen, sözleşmesinde öngörülen özellikle ilk yıl ödeneğinin ve sonraki yıllar ödeneğinin, sözleşmesinde öngörülen yılda/yıllarda harcanıp harcanamayacağı hususu göz önünde bulundurulur; idarelerce, sözleşmesinde öngörülen yıl/yıllar ödeneğinin buna göre belirlenmesi gerektiği,

5- İşin sözleşme süresi belirlenirken, sözleşme konusu iş kalemlerinin/imalatların, temin ve tedarik süreleri, yapım şartları ile var ise havanın fen noktasından çalışmaya uygun olmadığı devresinin göz önünde bulundurulması gerektiği,

6- Geçici kabulden sonra işletme dönemi olan işlerde, bu hususun, işin süresi ve tip sözleşmenin “*Teminat süresi*” başlıklı 20 nci maddesindeki teminat süresi belirlenirken dikkate alınması gerektiği,

7- Fiyat farkı hesaplanması öngörülen işlerde, işin niteliğine ve işte kullanılan girdilere uygun sabit katsayılar (Toplamı 1,00’e eşit olacak şekilde) ile varsa ilgili alt endeksleri de içeren düzenlemenin, sözleşme tasarısında yapılması, mevzuatın emredici hükmü olduğundan, bu hususun ihmal edilmemesi gerektiği,

8- İdareler tarafından, montaj, işletmeye alma, eğitim, bakım onarım, yedek parça gibi destek hizmetlerine ait şartların istenildiği durumlarda, buna dair hususların (Ödeme vb. dâhil) sözleşmenin ilgili maddesinde açık ve anlaşılır şekilde düzenlenmesi gerektiği,

9- İdareler tarafından, kısmi kabul öngörülen işlerde, sözleşmenin ilgili maddesinde buna dair açık ve anlaşılır düzenleme yapılması gerektiği,

10- Sözleşmenin “Diğer hususlar” başlıklı maddesinde yapılacak düzenlemenin, tip sözleşmenin anılan maddesine dair “Dip not”ta belirtilen usul ve esaslara aykırı yapılmaması gerektiği, bu bağlamda, ihzarat verilmesi ön görülen işlerde buna dair hükümlerin bu madde başlığı altında düzenlenmesi, yıkım yapılması gereken işlerde; yıkım bedeli ile yıkımdan çıkan malzemenin idareye mi/yükleniciye mi ait olduğunun bu madde başlığı altında düzenlenmesi gerektiği,

11- İkmal ihalelerinde, daha önce yapılan işler ile ikmal sözleşmesi kapsamında yapılacak imalatların, açık ve anlaşılır olacak şekilde ihale dokümanının hazırlanması gerektiği, bu minvalde tasfiye edilen işlerde tutulmuş olan durum tespit tutanaklarının dikkatle ve detaylı şekilde hazırlanmış olması ve bu tutanağın ikmal işi ihalelerinin bir dokümanı olduğunun unutulmaması gerektiği,

12- Yapım ile ilgili Danışmanlık Hizmet Alımı işlerinde;

12.1. Tip sözleşmenin 5 inci maddesinde; işin adı, niteliği, türü ve miktarına dair düzenlemelerin, sözleşme eki olan; idari şartname, teknik şartname ve varsa özel teknik şartnamelerde ise; işin teknik özellikleri ve diğer ayrıntılarını gösteren düzenlemelerin tartışmaya mahal vermeyecek şekilde ve işe özel olarak yapılması gerektiği,

12.2. Yapımla ilgili mühendislik ve mimarlık tasarım hizmetlerini, yapımla ilgili sondaj-zemin etütlerini kapsayan danışmanlık hizmet alımı işlerinde, idarede ve istenilmesi halinde ilgili diğer idarelerde geçecek onay süreleri de dikkate alınarak, iş aşamalarının, dolayısıyla işin süresinin belirlenmesi gerektiği,

12.3. İş aşamalarına ait ödeme oranlarının (Pursantaj), iş kalemini kapsayan (Zemin etüt, plan, proje, rapor, hesap, ihale dokümanı hazırlama vb.) hizmetler dikkate alınarak, hangi işlem karşılığı ne oranda ödeme yapılacağı ile birim fiyat sözleşmelerde hangi işlerin iş artışı kapsamında yapılacağının da ayrıca belirtilmesi gerektiği,

12.4. Yapımla ilgili danışmanlık hizmet alımı işlerinde hem personel çalıştırılmasına dayalı işlerin hem de personel çalıştırılmasına dayalı olmayan işlerin bulunması durumunda, sözleşmede, fiyat farkı maddesinin bu hususlar dikkate alınarak düzenlenmesi gerektiği,

12.5. İhale dokümanı hazırlama (Yaklaşık maliyet, mahal listesi, teknik şartname vb.) işlerini de kapsayan proje hizmet alımı işlerinde, uygulama projesi dikkate alınarak; yaklaşık maliyet, mahal listeleri ve teknik şartnamelerin hazırlanması, sayılan bu belgelerin, birbiri ile uyumlu olup olmadıkları, idarece kontrol edilip onayı alınmadan kesinlikle yapım ihalesine çıkılmaması gerektiği,

B- Sözleşme sonrası süreçle ilgili olarak:

1- Mevzuat gereği, 4734 sayılı Kanun’da sayılan kamu yapılarının da yapı ruhsatına tabi olduğu, ancak işin yer teslimi ile birlikte, yapı ruhsatı alınmaması sebebiyle, işte meydana gelen gecikme ve bu sebeple verilen ilave süreler hususunda, sözleşme tarafları arasında ciddi anlaşmazlıklar ortaya çıktığı ve sözleşme konusu işin tamamlanma sürecinin de geciktiği, diğer taraftan mevzuatta, ihale konusu işe ait yapı ruhsatının; gerek sözleşme öncesi gerekse sözleşme

sonrası yer teslim tarihine kadar alınmasına yönelik olarak kolaylaştırıcı hükümlere yer verilmiş olduğu dikkate alındığında; en geç sözleşmesinde öngörülen yer teslim tarihine kadar yapı ruhsatının alınması gerektiği,

2- Yapı ruhsatı alınmasında sorumluluğun yapı sahibine/idareye ait olduğu, yüklenici sorumluluğunun ruhsat düzenlemeye yetkili idarede yapı sahibi/idare adına iş ve işlemleri takip etmekten ve yapı ruhsatında belirtilmesi gereken isim değişikliklerine (Yapı müteahhidi, şantiye şefi vb.) bağlı olarak ruhsat yenilemesi yaptırmakla sınırlı olduğu, bunun dışında yüklenicilere herhangi bir sorumluluk atfedilemeyeceği,

3- İşin yer tesliminin ve ilk iş programının sözleşmesinde belirtilen sürede yapılmasının zorunlu olduğu, yer teslimi sırasında, işin yapılmasını engelleyici sebep var ise bunun işyeri teslim tutanağına işlenmesi ve buna göre süre uzatımı, ödenek aktarımı, revize iş programı hazırlanması vb. süreçlerin zamanında yürütülmesi gerektiği,

4- Sözleşme ve eki Yapım İşleri Genel Şartnamesi (YİGŞ)'nde belirtilen belgelerin (İlk iş programı, teknik personel bildirim, all risk sigortası vb.) yine sözleşme ve eki YİGŞ'de öngörülen süreler içerisinde idarelere sunulmasının zorunlu olduğu, anılan belgelerin süresi içerisinde sunulmasına yönelik zamanında idarelerce uyarı yazısı yazılması, bu belgelerin yükleniciler tarafından süresi içerisinde sunulması halinde belgelere ilişkin idare kabulünün/reddinin yazı ile belirtilmesi, sunulmaması durumunda ise yine idarelerce ilk hakediş düzenleme tarihi beklenmeden, sözleşme hükümleri gereği uygulanacak müeyyideler ve sonuçlarının hatırlatılacağı bir yazının yazılması gerektiği,

5- İşin yürütülmesi sırasında, şifahi talimatlara istinaden yapılan/yapılmayan iş ve işlemler sonrası taraflar arasında ciddi anlaşmazlıkların ortaya çıktığı göz önünde bulundurulduğunda; sözleşmenin yürütülmesi sırasında, ilgililer arasında emir, talimat ve talep içeren irtibatın kati surette ve mevzuatında belirtildiği üzere yazılı olarak yapılması gerektiği,

6- Birim fiyat sözleşmelerde ihale dokümanı içerisinde "*Ön ve/veya Kesin proje*"lerin yer aldığı, bu sözleşmelerde, imalatların ön/kesin projeler üzerinden yapılmaması gerektiği, ihale dokümanında bulunan ön/kesin projelerin "*Uygulama projesi*"ne dönüştürülmesi ve ardından imalata başlanması hususunun mevzuatın emri olduğu, bu minvalde, söz konusu projelerin yükleniciye hazırlanması durumunda; proje hazırlama süreci, proje bedeli gibi hususlara sözleşmede yer verilmesi gerektiği,

7- İş programına uygun harcama ve imalat yapılmasına dikkat edilme gerektiğinin yanı sıra, iş programına uygun teknik personelin iş başında bulundurulması gerektiği,

8- İşyerlerinde, yapılan işlerin bütün ayrıntılarının günü gününe kayıt altına alınabilmesi için, örneklerine uygun şantiye günlük defteri ve gerektiğinde rölöve, ataşman defterleri gibi belgelerin yüklenici ile birlikte yapı denetim görevlisi tarafından tutulması gerektiği,

9- İşin yürütülmesi sırasında, idare tarafından proje değişikliklerine, sözleşme ve eki YİGŞ'nin ilgili hükümlerinde belirtilen şartlar dâhilinde izin verilebilmekte olup, bu izin/yetki mevzuatıyla sınırlandırıldığından, buna dair hükmün/yetkinin, proje değişikliğinin zorunlu olmaksızın idaresince yapılabileceği şeklinde anlaşılması gerektiği,

10- İşin yürütülmesi sırasında proje değişikliği ve onayı ile değişiklik sonrası ortaya çıkan yeni iş kalemine/imalatına ait birim fiyat tespiti ve iş artışı/eksilişi hesabı ve Olur'ları alınmadan, proje değişikliğine konu yeni/ilave iş kalemlerinin/imalatların yapılması

durumunda; verilecek ilave süre ve iş artışına/eksilişine konu imalatın/iş kaleminin birim fiyatının tespiti ve bedelinin ödenmesinde/kesilmesinde, sonraki süreçte büyük sıkıntılar yaşandığı gibi bu hususun/hususların iş süreçleri açısından hem mevzuatına hem de Başkanlığımıza yapılan “Görüş” veya “Karar” talebi başvuru usulüne uygun olmayacağı açık olup, işin yürütülmesi sırasında bir proje değişikliğinin ortaya çıkması durumunda, öncelikle proje değişikliği yapılarak idaresince onaylanması, buna bağlı olarak ortaya çıkan yeni iş kalemi/imalat birim fiyatlarının tespitinin yapılması, iş artışı/eksilişi hesaplarının yapıp onaylanması, bu işlemler yapılmadan kati surette ilave/yeni imalatlara başlanılmaması gerektiği,

11- Yeni iş kalemine ait birim fiyatın, idarelerce tek taraflı olarak değil, taraflarca yani yüklenici ile birlikte, YİĞŞ'nin 22 nci maddesi hükümlerine uyularak tespit edilip, idare onayına sunulması gerektiği,

12- Birim fiyat tespitinde, taraflarca uyuşulamaz ise sözleşme eki YİĞŞ'nin 22 nci maddesinin dördüncü fıkrası ile 12.06.2020 tarihli ve 31153 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik”in “Başvuru usulü” başlıklı 13 üncü maddesinde belirtilen Ek 1 formatına uygun anlaşmazlık tutanağının düzenlenmesi, anlaşmazlık tutanağında, uyuşmazlığın sebebini teşkil eden hususlar hakkında taraflarca ileri sürülen gerekçeler ile kendilerine göre olması gereken fiyatların belirtilmesi, anlaşmazlık tutanağı ekine yine aynı madde de belirtilen Ek 2 formatına uygun şekilde yüklenici ve idarelerce ayrı ayrı hazırlanmış ve idarelerce onaylanmamış fiyat tespit tutanakları ile bunlara ilişkin analiz belgelerinin talep yazısına eklenmesi, bunlara ilaveten taraf analizlerinde yer alan rayiçlere ilişkin belgeler ile diğer bilgi ve belgelerin de analizlerin ekine konulması gerektiği,

13- Yeni birim fiyat tespiti çalışmasına, “Proje Değişikliği Olur’u”nun alındığı andan itibaren başlanması, sürecin ivedilikle yürütülmesi ve YİĞŞ'nin 22 nci maddesine göre fiyat tespitlerinin yapılması gerektiği, anılan maddede belirtilen usullere uygun hareket ile bütün yol ve çareler tüketildiği halde yeni birim fiyat tespitinde taraflar arasında anlaşma sağlanamaz ise anılan madde ve yönetmelikte belirtilen süre ve esaslara göre Başkanlığımıza başvurulması, bu süreçte idareler tarafından yükleniciye, Kurulumuzdan konu ile ilgili cevap gelene kadar bahse konu işe/imalata devam edeceği fiyat ile ilgili bildirimde bulunulması gerektiği,

14- Proje Değişikliği Olur’u alınmaksızın veya Olur alındıktan sonra, imalatın yapımına başlanması, tamamlanması, yeni birim fiyat tespit tutanağının idarelerce onaylanması gibi fiili durumlar oluşturularak veya YİĞŞ'nin 22 nci maddesindeki yol ve yöntemler tüketilmeden, idare tarafından yüklenicinin bu sürece katılımının sağlanmadığı ve/veya ihale yetkilisi imzası bulunmaksızın düzenlenen anlaşmazlık tutanağı ile yapılan başvuruların Kurulumuzca değerlendirilmesinin mümkün olmadığı,

15- Yaklaşık maliyete ait hesap cetveli ve eklerinin ihale dokümanı ve sözleşme eki olmadığı, ihale öncesi idareler tarafından hazırlanan ve gizliliği olan birer belge oldukları, bu belgelerden isteklilerin haberdar olmasının hukuken mümkün olmadığı, dolayısıyla sözleşme sonrası yükleniciyi bağlayıcı bir yönünün de bulunmadığı, bu sebeple sözleşmenin yürütülmesi sırasındaki iş ve işlemlerde bu belgelerin esas alınmaması gerektiği,

16- Pursantaj oranlarının (İlerleme yüzdeleri) uygulama projeleri ve mahal listelerine dayalı olarak hangi imalat seviyesinde sözleşme bedelinin hangi oranında ödeme yapılacağını gösteren

belgeler oldukları, birim fiyat niteliklerinin bulunmadığı ve işin yapılmasına ilişkin bir dayanak oluşturma niteliklerinin de olmadığı, diğer taraftan, porsantaj oranlarının toplamının %100 olması gerektiği, porsantaj oranlarında yapılan hataların düzeltilmeye çalışılması veya porsantajda yer alan ancak uygulama projeleri ve mahal listelerinde bulunmayan imalat bedelinin, porsantaja dayalı olarak kesinti yapılmasının istenilmesi halinde, porsantajın %100'lük bütünlüğünün bozulacağı, bu durumda da yükleniciler tarafından uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak işin tamamı için teklif edilen bedelin, dolayısıyla sözleşme bedelinin bozulması durumunun ortaya çıkacağı ve bunun da anahtar teslimi götürü bedel sözleşme hükümlerine uygun olmayacağı, bu sebeple; ilerleme yüzdelerinin kesinlikle uygulama projelerine uygun olarak (Uygulama projelerinin % 100 ünü yansıtacak şekilde) hazırlanması gerektiği,

17- İşin yürütülmesi sırasında mücbir sebepler veya idareden kaynaklanan sebeplerle işte bir durma veya yavaşlamanın meydana gelmesine bağlı olarak ilave süre verilmesi gereken hallerin, ortaya çıktığı andan itibaren derhal ve her defasında idarelerce "*Süre Uzatımı ve Ödenek Aktarma Kararı*" alınması, bu kararda yeni iş bitim tarihi ile revize sözleşme ödeneklerinin belirtilmesi ve yükleniciye tebliğ edilmesi, yüklenicinin de sözleşme ve eklerinde belirtilen süre içerisinde ve süre uzatımına ilişkin gerekçeler doğrultusunda revize iş programı hazırlayarak idareye sunmasını müteakip, idare tarafından onaylanacak revize iş programına göre iş ve işlemlerin (fiyat farkı hesaplanması dâhil) yürütülmesi gerektiği,

18- Yapı denetim heyeti ile yükleniciler arasında ortaya çıkan anlaşmazlıkların idarelerce çözülmesi gerektiğinden, bu aşamada konuların Kurulumuza intikal ettirilmemesi gerektiği,

19- İşin süresi içerisinde (Varsa verilen ilave süreler dâhil) tamamlanmaması durumunda, işin süresinin bittiği gün, inşaat mahallinde yapı denetim görevlileri ve yüklenici ile birlikte durum tespiti yapılarak, hazırlanacak tutanağın idareye sunulması, idarelerce, en az on gün süre verilerek işin tamamlanmasına dair bir ihtar yazısının cezalı çalışma süresi ve bedeli dikkate alınarak yükleniciye derhal ve zamanında tebliğ edilmesi, bu süre sonunda işin tamamlanmaması durumunda, sözleşme ve eki YİĞŞ'nin ilgili hükümlerine göre iş ve işlemlerin yapılması gerektiği,

20- Geçici kabul eksiklikleri belirlenerek, bu eksikliklerin tamamlanması için süre verilen işlerde, belirlenen süre sonunda eksikliklerin giderilmemesi durumunda sözleşme ve eki YİĞŞ'nin ilgili hükümlerine göre iş ve işlemlerin yapılması gerektiği,

21- YİĞŞ'nin 40 ıncı maddesinin sekizinci fıkrası hükmüne istinaden kesin hesapların ve kesin kabul tutanağının idarelerce onaylanmasından sonra, bunlara ilişkin onay tarihlerinin sonuncusundan başlamak üzere en çok otuz gün içinde, idarece onaylanmış kesin hesaplara dayalı olarak, yapı denetim heyeti tarafından kesin hakediş raporu düzenlenmesinin zorunlu olduğu, kesin metraj ve hesapların yapılıp onaylanmasına ve kesin hakedişin düzenlenmesine dair mevzuattaki sürelerin, ancak mücbir sebeplerle, ihale yetkilisinin onayı ile yeteri kadar uzatılabileceği, bu sürelerin mücbir sebeple uzatıldığına ilişkin bir bilgi ve belgenin olması gerektiği,

Değerlendirilmektedir.

Yukarıda belirtilen hususlarda, idarelerce azami özen gösterilmesine rağmen, işin yürütülmesi sırasında, Başkanlığımızdan “Görüş” veya “Karar” talep edilmesi durumunda ise;

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun “Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı” başlıklı Ek 1 inci maddesinde sayılan (ihale dokümanını oluşturan belgeler arasındaki uyumsuzluk, iş programı ihtilafları, fiyat farkı ödenmesi ve hesaplanması, sürenin uzatılması ve ödenek aktarılması, geçici ve kesin kabul işlemleri, gecikme halinde uygulanacak cezalar, yaptırılacak ilave işler, iş eksilişlerinde) sözleşme anlaşmazlıklarına yönelik olarak Ek 2 nci maddesinde belirtildiği üzere; yüklenici itirazlarının, sözleşmeyi düzenleyen idarelere yazılı olarak yapılacağı, başka bir ifade ile yüklenici itirazlarının idareler aracılığı ile idarelerin başvurularının ise resen Başkanlığımıza yapılacağı,

Mevzuatta belirtilen sözleşme anlaşmazlık konularına yönelik başvuruların iş süreçlerine uygun olarak yapılmasının esas olduğu,

Ayrıca Kurulumuz “Görüş” veya “Karar”larında yer alan sözleşme konusu işe ilişkin değerlendirme ve tespitlerin, idarelerce gönderilen bilgi ve belgelere dayalı olarak ortaya konulduğu, fiili durumu yansıtmayan herhangi bir belirtmenin sorumluluğunun Kurulumuza değil, bu belirtmeye konu bilgileri gönderen idarelere ait olacağı,

Kurulumuzdan;

“Görüş” taleplerine dair başvuruların, görüş sorulan konuda herhangi bir iş ve işlem yapılmadan ve zamanında yapılması gerektiği,

“Karar” taleplerine dair başvuruların ise anlaşmazlığın ortaya çıktığı tarihten itibaren Kanun'da belirtilen süre içerisinde, başka bir ifade ile iş süreçlerine uygun olarak yapılması gerektiği,

“Görüş” başvurularında gerekçeli dayanakları belirtilen idare (İhale yetkilisi imzalı) görüşünün, “Karar” başvurularında ise gerekçeli dayanakları belirtilen hem idarenin (İhale yetkilisi imzalı) iddiasının/görüşünün, hem de yüklenici iddiası/beyanı ve itirazlarının yer alması gerektiği,

Başkanlığımıza son yıllarda yapılan başvuruların çoğunluğunun yukarıda belirtilen hususlar ile ilgili olduğu tespit edilmiş olup, yapılan tüm tespit ve değerlendirmelerin idarenizce göz önüne alınması durumunda; talep edilen “Tereddüt” ve/veya “Anlaşmazlık” konularının asgari düzeye düşürüleceği ve en önemlisi sözleşme konusu işin süresi içerisinde ve taraflar arasında bir ihtilaf yaşanmaksızın, hedeflenen zamanda kamunun kullanımına sunulmasının sağlanmış olacağı,

Hususları değerlendirilmektedir.